پێشەکییەک بۆ ئابووری مارکسیستی.. بەشی دووەم.. رەوتی نێودەوڵەتی بەلشەفی

وەرگێڕان و ئامادەکردنی: گۆران عەبدوڵڵا

بەشی توێژینەوە
International Bolshevik Tendency_IBT

نامۆبوون

مارکس پێی وابوو گۆڕینی هۆشیاریی مرۆق بۆ سروشت توخمێکی بنەڕەتییە بۆ ئەوەی مرۆقبوون مانا پەیدابکات. بوونی جۆرەکانی مرۆقایەتی، واتە پراکتیزەکردنی مرۆق بە “بابەتیکردنی” کارەکانمان لە توخمەکانی سروشتدا کاتێک پێکەوە بەرهەم دەهێنین، توخمێکی ئەبەدییە لە بارودۆخی مرۆقدا.

نامۆبوون بەرهەمی شێوازی ڕێکخستنی بەرهەمهێنانە. تایبەتمەندییەکی هەمیشەیی بەرهەمهێنان یان بارودۆخی مرۆق نییە. نامۆبوون چییە؟ چی لە چی یان لە کێ نامۆیە، دوورکەوتووەتەوە یان جیاکراوەتەوە؟ وە ئەمە چ پەیوەندییەکی بە بەها و زێدەباییەوە هەیە؟

نامۆبوون لای مارکس سێ ڕەهەندی هەیە:

١- بەرهەمی کار، واتە کاری بابەتیی، بووەتە “دەرەوەی کرێکار”. مارکس بەم مەبەستە مەبەستی ئەوەیە کە بەرهەمی کار هی کەسێکی ترە جگە لە کرێکارەکە، واتە بۆتە “نامۆ” یان جیابووەتەوە لەو کەسەی کە دروستی کردووە.

٢- وەک چۆن بەرهەمی کار بۆ کرێکار نامۆ بووە، بە هەمان شێوەش خودی چالاکیی کرێکاری بووەتە “دەرەکی”، واتە لەلایەن کەسێکی دیکەوە بۆ بەرژەوەندی کەسێکی دیکە کۆنترۆڵ دەکرێت. کار بۆتە کاری “زۆر” یان “زۆر” و ئامرازێکە بۆ ئامانجێک (واتە مانەوە لە چوارچێوەی بارودۆخی سروشتی و کۆمەڵایەتی دوژمنکارانەدا) نەک دەربڕینی ئەوەی کە مرۆقبوون مانای چییە. بەم مانایە کرێکار لە “بوونە جۆرییەکەی” دوورکەوتووەتەوە.

مارکس ئاماژە بەوە دەکات کە کرێکاران بە نامۆبوون لە جەوهەری مرۆیی چالاکیی هۆشیارانە و داهێنەرانە، بە شێوەیەکی پارادۆکسیکال بەدوای ئەزموونی ئاسوودەیی “مرۆق”دا دەگەڕێن لەو چالاکییانەی کە

لەگەڵ ئاژەڵەکانی دیکەدا هاوبەشمان هەیە، بۆ نموونە خواردن، سێکس.

٣- بناغەی دوو فۆڕمی یەکەمی نامۆبوون، دوورکەوتنەوەی مرۆڤەکانە لە یەکتر. هەروەها مرۆڤی نامۆ (کرێکاری ئیستغلالکراو) لە یەکتر نامۆ دەبن، بەو پێیەی ناچارن لە بازاڕی کاردا کێبەرکێی یەکتربکەن. دابەشبوونی کۆمەڵگە بۆ چینە دژبەیەکانیش جۆرێکە لە نامۆبوون. لەم دۆخەدا جۆری تری چەوساندنەوە گەشە دەکات (نامۆبوونی مرۆڤەکانە لە یەکتر).

ئەو وێنە گشتییەی کە مارکس دەیکێشێت، بریتییە لە کۆمەڵگەیەک کە زۆرینەی ڕەهای دانیشتووان (چینی بەرهەمهێنەر) ملکەچی دەسەڵاتی هێزە کوێرە "ئابوورییەکان" (بە پلەی یەکەم یاسای بەها) و دەسەڵاتی چینی سەرمایەدارین کە تێیدا کرێکاران هیچ قسەیەکیان نییە لەسەر بارودۆخی کار و بە درێژایی ئەو کاتەی ژیانیان کە وابەستەی کارن، ڕەنگە بەدرێژایی ئەو کاتەش لە توانایاندا نەبێت پەنجە بخەنە سەر سەرچاوەی کێشەکە، لەو داماڵینەی ئینسان. پارادۆکسەکە ئەوەیە کە سەرمایەداری لە ڕووی ماددییەوە بەرهەمدارترین کۆمەڵگەیە لە مێژوودا، نامۆبوونی بەرەو ئاستێکی بێوێنە هەڵکشاندووە ئیتر لێرەوە بیر داهاتووی دونیایەکی بێ نامۆبوون دەکرێتەوە.

زێدەبایی دیارترینی کارە نامۆکانە، بەرهەمی زیادەی کار کە بە بەها دەربڕدراوە، لەلایەن خاوەن ئامرازەکانی بەرهەمهێنانەوە دەستی بەسەردا گیراوە. قازانجی سەرمایەداری کە بە بەها پێناسەدەکرێت واتە ئیستغلالکردنی چینی کرێکار، پرۆسەیەک کە ڕەنگ و ڕیشەی لە چالاکیی خۆ نامۆکردنی بەرهەمهێنەرانی ڕاستەوخۆدا هەیە لە ژێر بارودۆخێکدا کە تێیدا ناچارن هێزی کاری خۆیان بفرۆشن.

ئارگومێنتەکەی مارکس کاریگەریی دیکەی هەیە. هەموو بەهایەک لە ژێر سایەی سەرمایەداریدا بەشدارە لە پێکهاتەی کاری ئەبستراکتدا کە کاری نامۆیە. "جیهانی کاڵاکان" کە بە شێوەیەکی ماددی دەربڕی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی سەرمایەدارییە. چینی کرێکار بە جیهانێک دەورە دراوە کە لە دروستکردنی خۆیەتی، بەڵام نە لە ژێر کۆنترۆڵیدایە و نە لە بەرژەوەندی خۆیدایە. ئەمە لە ڕێگەی ئەو شتانەی کە لە بازاڕدا دەیکڕین، بە یەکەوە گرێدراوین و پارە بە شێوەیەکی بنەڕەتی هەموو لایەنەکانی ژیانمان داگیر دەکات. کۆمان دەکاتەوە بەڵام لە هەمان کاتدا دێتە نێوانمانەوە.

ئاڵوگۆڕ

لە کاڵای بەرهەمهێناندایە بەها دروست دەبێت. بەڵام زێدەبایی لە شێوەی قازانجی پارەدا، وەک نرخی پارە کە دەدرێت بە بەهای کاڵاکان لە بواری ئاڵوگۆڕدا کەناسراوە بە بازاڕ. لە کاتێکدا کاڵای ئاڵوگۆڕکردن لە کاڵای بەرهەمهێنانەوە گەشە دەکات و بە شێوەیەکی ئۆرگانیک پێوەی بەستراوەتەوە، لە هەمانکاتدا دوو بواری جیاوازن و فۆرمی ئایدیۆلۆژی جیاوازی هۆشیاری دروست دەکەن.

بەرهەمهێنان شوێنی ئیستغلال و نامۆبوونە. هەر لەم کاڵایەی ژیانی کۆمەڵایەتیدایە کە ململانێی چینایەتی بە ڕوونیترین شێوە دەخرێتە ڕوو. سەرمایەدارەکان لە ڕێگەی خاوەندارێتی و کۆنترۆڵکردنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنانەوە دەسەڵاتی چینایەتی خۆیان بەسەر کرێکاراندا دەسەپێنن وە کرێکاران بە پلەی جیاواز لە هۆشیاری چینایەتی رووبەڕوویان دەبنەوە. بۆ نموونە لە ڕێگەی مانگرتن، داگیرکردنی کارگە و تەنانەت بەرخۆدانی بچووکی ڕۆژانەی وەکو نانخواردن، پاراستنی هاوکاران، پشوودانی درێژخایەن و هتد.

ئاڵوگۆڕکردن کاڵای "هاوتاکان"ە – کاڵا جیاوازەکان، کە بەهاکانیان لە ڕێگەی یاسای بەهاوە بچووک دەکرێنەوە بۆ بڕی جیاوازی کاتی کاری ئەبستراکت، سەرەڕای جیاوازی بەهای بەکارهێنانیان، هاوتای یەکترن. کاڵای ئاڵوگۆڕ، ئەو شوێنەیە کە پرەنسیپەکانی ئازادی و یەکسانی دەربڕین دەدۆزنەوە. مارکس نکۆڵی لەوە نەکرد کە سەرمایەداری ئەم بنەمایانە بەرەوپێش دەبات؛ ئینکاری ئەوە بە مانای نەتوانینی ڕوونکردنەوەیەکی ماتریالیستی بە سەرهەڵدانی مێژوویی خۆیان پێشکەش بکەن. بە پێچەوانەوە مارکس لەوە تێگەیشت کە چۆن یاسای بەها مەیلێک (نزعة) بەرەو یەکسانی و ڕزگاربوون لە سەپاندنی نایەکسانی "نائابووری" دروست دەکات.

فەرمانە ئایدیۆلۆژییە باڵادەستەکانی سەرمایەداری لە پەیوەندییەکانی بازاڕەوە وەرگیراون. سەرمایەداری خۆی لەسەر بنەمای بازاڕ پێناسە دەکات و هەر لەوێشەوە کۆمەڵگە ڕەنگڕێژ دەکات بە یاساکانی بازاڕ، واتە ئەوە لە بیر دەکات کە خۆی شێوازێکی بەرهەمهێنانە. سەرمایەدارەکان بەڕاستی پێیان وایە کە قازانجەکانیان لە کاڵای ئاڵوگۆڕکردندا، "دادپەروەرانە و بێغەل و غەشەوە لە ڕێگەی وەبەرهێنان و ماندووبوونی خۆیانەوە بەدەست دێت. ئەگەر ئەوان لە بواری بەرهەمهێنانی کاڵادا بن، ئەوا هەندێک هۆشیارییان هەیە بە ڕۆڵی کرێکارەکانیان، بەڵام ئەو هۆشیارییە تا ڕادەیەکی زۆر نەرێنییە، واتە لە دیدی ئەواندا کرێکارەکانیان وەک

بەشە بەمتمانە و بەزارکەری پرۆسەکە سەیر دەکەن. ئەوەی تێناگەن، ئەوەی بەڕاستی ناتوانن لێی تێبگەن، ئەوەیە کە چینی کرێکار تاکە بەشی زیندوون واتە تاکە بنەمای قازانجەکانیانە، چونکە قازانجیان جگە لە هێزی زیادە هیچی تر نییە.

ئامانجی سەرمایەداران لەخۆیدا چەوسانەوەی چینی کرێکار نییە بەڵکو بەدواداچوونە بۆ قازانج. بە تایبەتی بە لەبەرچاوگرتنی ئەو ڕاستییەی کە زێدەبایی ئامانجێکی هاوبەشی سەرانسەری ئابووری سەرمایەدارییە (لەگەڵ ئەو سەرمایەیەی کە هیچ پەیوەندییەکی ڕاستەوخۆی بە بەرهەمهێنانەوە نییە)، چینی سەرمایەدار خۆی وەک چینێکی چەوسێنەر نابینێت. بەڵکو وا خۆی نمایش دەکات کە چینێکە لە ڕێی موجازەفە، داهێنان، “دروستکەردنی هەلی کار” یان هەرشتێکی تری قارەمانانەوە خۆی بنیاتناوە. ئەمە بیرکردنەوەیە بە هەمان شێوەی باوباپیرانی فیۆداڵی کەخۆیان پێیان وابوو لەلایەن خوداوە دەستنیشانکراون، بۆیە دەکرێت ئەمە پێشکەوتن بێت.

بەڵام بۆرژوازی چینێکی دابەشکراوە. سەرمایەدارەکان لە هەموو کەرتێکدا کێبڕکێ لەگەڵ یەکتر دەکەن و سەرمایە – وەک پارە – دەتوانێت لە کەرتێکەوە بۆ کەرتێکی دیکە بگوازرێتەوە بۆ ئەوەی بەدوای ڕێژەیەکی بەرزتری قازانجدا بگەڕێت. کێبڕکێی سەرمایەکان، لە چوارچێوەی دوژمنایەتی سروشتی سەرمایە بەرامبەر بە کرێکاران، ڕێگایەک بە سەرمایەداری دادەنێت کە قەیراناوییە و چەقبەستوویی ئابوری و خەمێکی دروست دەکات.

ماویەتی..

سەرچاوە:
https://www.youtube.com/watch?v=iiMtB6llgPk